

Προς το Ε΄ Τμήμα
του Συμβουλίου Επικρατείας
Πανεπιστημίου 47 – 49
10564 Αθήνα

ΥΠΟΜΝΗΜΑ
της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας
για το Μεγάλο Ρέμα Ραφήνας

Αθήνα, 3/5/2023

Αριθμός Πρωτοκόλλου 23/063

Θέμα: Υποβολή υπομνήματος της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας.

Αξιότιμες κυρίες,
Αξιότιμοι κύριοι,

Επισυνάπτουμε το Υπόμνημά μας, για το Μεγάλο Ρέμα Ραφήνας.

Με εκτίμηση,
Εκ μέρους της
Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας,

Μαρτίνος Γκαίτλιχ
Υπεύθυνος Περιβαλλοντικών Θεμάτων και Πολιτικής

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας για το Μεγάλο Ρέμα Ραφήνας

A. Εισαγωγή

Η Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, εταίρος της Birdlife International, είναι περιβαλλοντική μη κερδοσκοπική οργάνωση με αντικείμενο την προστασία των άγριων πουλιών και των βιοτόπων τους στην Ελλάδα, θεωρώντας τα ως βασικά στοιχεία της ελληνικής φύσης.

Στο πλαίσιο της δραστηριότητάς της, η ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ προέβη στην υλοποίηση του προγράμματος «Πρόγραμμα παρακολούθησης της ορνιθοπανίδας στους υγροτόπους της Αττικής», μια προσπάθεια συστηματικής καταγραφής και συλλογής πληθυσμιακών στοιχείων για τα πουλιά που διαβιούν στους υγροτόπους αυτούς, ούτως ώστε να αξιολογηθεί η κατάσταση και οι τάσεις των πληθυσμών των ειδών.

Ανάμεσα στους υγροτόπους που καταγράφηκαν και αξιολογήθηκαν ανήκει και το Μεγάλο Ρέμα Ραφήνας, το οποίο βάσει του νέου Ρυθμιστικού Σχεδίου της Αθήνας (Ν.4277, ΦΕΚ 156Α'/2014) κατατάσσεται στα «Κύρια υδατορέματα Α' προτεραιότητας» (άρθρο 20, παρ.4, περ.ε) του λεκανοπεδίου της Αττικής, ενώ όσον αφορά την προστασία των χαρακτηριστικών των υγροτόπων και της λεκάνης απορροής του κατατάσσεται στους υγροτόπους «Α' προτεραιότητας» (παράρτημα ΙΧ, άρθρο 20, παρ.2γαα). Επίσης έχει χαρακτηριστεί με απόφαση ΥΠΕΧΩΔΕ υπ' αριθμόν 9173/1642 στις 3.3.1993 (ΦΕΚ 281 Δ'/1993), ως «ιδιαίτερου περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος».

Τα έργα που άρχισαν να υλοποιούνται στο ρέμα αυτό, κατατείνουν εν τοις πράγμασι στη διευθέτηση του ρέματος και θα αλλάξουν οριστικά και αμετάκλητα της φυσική μορφή του, μετατρέποντάς το ουσιαστικά σε αγωγό υποδοχής ομβρίων υδάτων. Τα έργα αυτά αγνοούν πλήρως τον υγροτοπικό χαρακτήρα του ρέματος, ενώ θεωρούνται πλέον ξεπερασμένα και οπισθοδρομικά, τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε διεθνές επίπεδο, όπου η διατήρηση νησίδων φυσικού περιβάλλοντος και βιοποικιλότητας στον αστικό ιστό αποτελεί προτεραιότητα. Θα ήταν ευχής έργο η διάνοιξη της τσιμεντωμένης εκβολής και η ανάπτυξη περισσότερης βλάστησης στις όχθες της, ώστε να δημιουργηθεί ακόμα πιο κατάλληλο ενδιαίτημα για την ορνιθοπανίδα (και όχι μόνο).

B. Περιγραφή της Ορνιθολογικής αξίας της περιοχής

Στο Μεγάλο Ρέμα Ραφήνας έχουν καταγραφεί περί τα 100 είδη πουλιών έως τώρα (βλ. Παράρτημα). Η πλειοψηφία τους έχει παρατηρηθεί κοντά στις εκβολές, λόγω της αυξημένης παρουσίας παρατηρητών εκεί, αλλά και του γεγονότος ότι το υφάλμυρο οικοσύστημα των εκβολών προσελκύει μεγάλο αριθμό μεταναστευτικών παρυδάτιων και ερωδιών. Από τα είδη που έχουν καταγραφεί, τα 23 είναι είδη του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας 2009/147/ΕΚ. Στη συντριπτική τους πλειοψηφία είναι ερωδιοί, γλαροειδή και παρυδάτια. Τα υπόλοιπα δύο (Πετρίτης και Γερακαετός) είναι αρπακτικά που παρατηρούνται κατά τη μετανάστευση (Γερακαετός) ή το χειμώνα. Παρά την τσιμεντοποίηση που έχει υποστεί το κομμάτι της εκβολής του Μεγάλου Ρέματος, η ορνιθοπανίδα παραμένει εντυπωσιακά ποικίλη, κατά την περίοδο της μετανάστευσης ως επί το πλείστον.

Τα φωλεάζοντα είδη εντός του ρέματος είναι τα εξής:

Νερόκοτα (*Gallinula chloropus*): Επιδημητικό. Φτιάχνει τη φωλιά της μέσα στα καλάμια συνήθως κοντά στο έδαφος, η αναπαραγωγική περίοδος ξεκινά από τον Μάρτιο.

Ποταμοσφυριχτής (*Charadrius dubius*): Καλοκαιρινός Επισκέπτης. Έρχεται τον Μάρτιο και η αναπαραγωγή διαρκεί από τον Απρίλιο έως και τον Ιούλιο, συχνά κάνει δύο γέννες. Η φωλιά είναι ουσιαστικά μια μικρή γούβα πάνω σε στεγνά σημεία της κοίτης του ποταμού.

Ψευταηδόνη (*Cettia cetti*): Επιδημητικό. Η αναπαραγωγική του περίοδος ξεκινά τον Απρίλιο (μπορεί και λίγο νωρίτερα) και φτιάχνει τη φωλιά του εντός καλάμιών ή άλλων πυκνών υδροχαρών φυτών, σε ύψος 30-50 εκατοστών συνήθως.

Καλαμοποταμίδα (*Acrocephalus arundinaceus*): Καλοκαιρινός επισκέπτης. Έρχεται κυρίως τον Απρίλιο και η αναπαραγωγική περίοδος ξεκινά στα τέλη του μήνα και διαρκεί ως τον Ιούλιο. Φτιάχνει τη φωλιά του εντός καλάμιών, σε ύψος που φτάνει και τα δύο μέτρα από το έδαφος.

Ωχροστριτσιίδα (*Iduna pallida*): Καλοκαιρινός επισκέπτης. Έρχεται τέλη Απριλίου και παραμένει έως τέλη Ιουλίου. Φωλιάζει σε αρμυρίκια κατά μήκος του ρέματος αλλά επισκέπτεται συχνά τα καλάμια προς εύρεση τροφής.

Στα δέντρα και στους θάμνους που φύονται στις όχθες, φωλιάζουν αρκετά στρουθιόμορφα πουλιά, όπως Σταχομογοχάφτες, Μαυροτσιροβάκοι, Καρδερίνες, Φλώροι, αλλά και νυχτόβια αρπακτικά όπως ο Γκιώνης. Τα δέντρα και οι θάμνοι αποτελούν τόπο ξεκούρασης και τροφοληψίας για πολύ μεγάλο αριθμό στρουθιόμορφων αλλά και άλλων ειδών (π.χ. αρπακτικά, ερωδιοί) ανάλογα την εποχή.

Οποιαδήποτε παρέμβαση, ιδιαίτερα αυτήν την εποχή, θα προκαλέσει σημαντική και μη-αντιστρεπτή βλάβη στο οικοσύστημα του ρέματος Ραφήνας και ειδικότερα στα είδη της ορνιθοπανίδας που φωλιάζουν στη συγκεκριμένη περιοχή. Είναι σίγουρο ότι η απώλεια των μεγάλων (σε ύψος και ηλικία) Πλατάνων, Λευκών και Ιτιών θα αποτελέσει σοβαρό πλήγμα στους πληθυσμούς των πουλιών. Μεγάλες επιπτώσεις από τα έργα θα υπάρξουν και στους πληθυσμούς αμφίβιων, ερπετών και ψαριών γλυκού νερού, τα οποία διαβιούν στα νερά του Μεγάλου Ρέματος. Αυτό με τη σειρά του θα προκαλέσει απώλεια διαθέσιμης τροφής σε πουλιά που τρέφονται με τους παραπάνω οργανισμούς.

Για την Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία

Μαρτίνος Γκαίτλιχ
Υπεύθυνος Περιβαλλοντικών Θεμάτων και Πολιτικής

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Κατάλογος πουλιών που έχουν καταγραφεί στο Μεγάλο Ρέμα Ραφήνας
(με **bold** τα είδη που φωλιάζουν στο ρέμα ή στην πρόχθια βλάστηση)

Επιστημονική Ονομασία	Ελληνικό Όνομα	Ελληνικό Κόκκινο Βιβλίο	Κόκκινο Βιβλίο	Παράρτημα Ι Οδηγίας 2009/147/ΕΚ
Tachybaptus rufficollis	Νανοβουτηχτάρι			
Phalacrocorax carbo	Κορμοράνος			
Ixobrychus minutus	Μικροτσικνιάς			ΝΑΙ
Ardeola ralloides	Κρυπτοτσικνιάς	Τρωτό		ΝΑΙ
Ergetta gartzetta	Λευκοτσικνιάς			ΝΑΙ
Ardea alba	Αργυροτσικνιάς	Τρωτό		ΝΑΙ
Ardea cinerea	Σταχτοτσικνιάς			
Cygnus olor	Κύκνος			
Anas crecca	Κικίρι			
Buteo buteo	Γερακίνα			
Aquila pennata	Γερακαετός	Κινδυνεύον		ΝΑΙ
Circaetus gallicus	Φιδαετός	Σχεδόν απειλούμενο		ΝΑΙ
Circus aeruginosus	Καλαμόκιρκος	Τρωτό		ΝΑΙ
Accipiter nisus	Ξεφτέρι			
Falco tinnunculus	Βραχοκιρκίνεζο			
Falco vespertinus	Μαυροκιρκίνεζο		Σχεδόν απειλούμενο	ΝΑΙ
Falco peregrinus	Πετρίτης			ΝΑΙ
Rallus aquaticus	Νεροκοτσέλα			
Zapornia pusilla	Νανοπουλάδα			ΝΑΙ
Galinula chloropus	Νερόκοτα			
Haematopus ostralegus	Στρειδοφάγος			
Charadrius dubius	Ποταμοσφυριχτής			ΝΑΙ
Charadrius hiaticula	Αμμοσφυριχτής			
Charadrius alexandrinus	Θαλασσοσφυριχτής			
Pluvialis squatarola	Αργυροπούλι			
Calidris canutus	Χοντροσκαλίδρα			
Callidris alba	Λευκοσκαλίδρα			

<i>Callidris minuta</i>	Νανοσκαλίδρα			
<i>Callidris temminckii</i>	Σταχτοσκαλίδρα			
<i>Callibris ferruginea</i>	Δρεπανοσκαλίδρα			
<i>Callidris alpina</i>	Λασποσκαλίδρα			
<i>Callidris falcinellus</i>	Μπεκατσινοσκαλίδρα			
<i>Callidris pugnax</i>	Μαχητής			NAI
<i>Limnocryptes minimus</i>	Μικρομπεκάτσινο			
<i>Gallinago gallinago</i>	Μπεκατσίνι			
<i>Tringa totanus</i>	Κοκκινοσκέλης			
<i>Tringa stagnatillis</i>	Βαλτότρυγγας			
<i>Tringa nebularia</i>	Πρασινοσκέλης			
<i>Tringa ochropus</i>	Δασότρυγγας			
<i>Tringa glareola</i>	Λασπότρυγγας			NAI
<i>Actitis hypoleucos</i>	Ποταμότρυγγας			
<i>Arenaria interpres</i>	Χαλικοκυλιστής			
<i>Ichthyaetus melanocephalus</i>	Μαυροκέφαλος γλάρος			NAI
<i>Hydrocoleus minutus</i>	Νανόγλαρος			NAI
<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	Καστανοκέφαλος γλάρος			
<i>Chroicocephalus genei</i>	Λεπτόραμφος γλάρος	Τρωτό		NAI
<i>Ichthyaetus audouinii</i>	Αιγαιόγλαρος	Τρωτό	Σχεδόν απειλούμενο	NAI
<i>Larus fuscus</i>	Μελανόγλαρος			
<i>Larus michahelis</i>	Ασημόγλαρος			
<i>Gelochelidon nilotica</i>	Γελογλάρονο	Τρωτό		NAI
<i>Thalasseus sandvicensis</i>	Χειμωνογλάρονο	Τρωτό		NAI
<i>Sterna hirundo</i>	Ποτασμογλάρονο			NAI
<i>Columba livia domesticus</i>	Περιστέρι			
<i>Streptopelia decaocto</i>	Δεκοχτούρα			
<i>Cuculus canorus</i>	Κούκος			
Otus Scops	Γκιώνης			
<i>Apus apus</i>	Μαυροσταχτάρα			
<i>Apus pallidus</i>	Ωχροσταχτάρα			

Merops apiaster	Μελισσοφάγος			
Upupa epops	Τσαλαπετεινός			
Galerida cristata	Κατσουλιέρης			
Hirundo rustica	Σταυλοχελίδονο			
Delichon urbica	Λευκοχελίδονο			
Cecropis daurica	Μιλτοχελίδονο			
Anthus pratensis	Λιβαδοκελάδα			
Anthus spinoletta	Νεροκελάδα			
Motacilla flava	Κιτρινοσουσουράδα			
Motacilla cinerea	Σταχτοσουσουράδα			
Motacilla alba	Λευκοσουσουράδα			
Troglodytes troglodytes	Τρυποφράχτης			
Erithacus rubecula	Κοκκινολαίμης			
Phoenicurus ochruchos	Καρβουνιάρης	Κρισημής Κανδυπέτσιον		
Saxicola rubicola	Μαυρολαίμης			
Oenanthe oenanthe	Σταχτοπετρόκλης			
Turdus merula	Κότσυφας			
Turdus philomelos	Τσίχλα			
Cettia cetti	Ψευταηδόνη			
Acrocephalus scirpaceus	Καλαμοποταμίδα			
Iduna pallida	Ωχροστριτίδα			
Sylvia melanocephala	Μαυροτσιροβάκος			
Sylvia cantillans	Κοκκινοτσιροβάκος			
Sylvia communis	Θαμνοτσιροβάκος			
Sylvia atricapilla	Μαυροσκούφης			
Phylloscopus collybita	Δεντροφυλλοσκόπος			
Phylloscopus trochilus	Θαμνοφυλλοσκόπος			
Cyanistes caeruleus	Γαλαζοπαπαδίτσα			
Parus major	Καλόγερος			
Lanius collurio	Αετομάχος			NAI
Lanius senator	Κοκκινοκεφαλός			
Pica pica	Καρακάξα			

Corvus conix	Κουρούνα			
Sturnus vulgaris	Ψαρόνι			
Passer domesticus	Σπιτοσπουργίτης			
Passer hispaniolensis	Χωραφοσπουργίτης			
Passer montanus	Δεντροσπουργίτης			
Fringilla coelebs	Σπίνος			
Serinus serinus	Σκαρθάκι			
Chloris chloris	Φλώρος			
Carduelis carduelis	Καρδερίνα			
Linaria Cannabina	Φανέτο			
Emberiza cirlus	Σιρλοτσιχλονο			
Miliaria Calandra	Τσιφτάς			
Psitaculla krameri	Πράσινος Παπαγάλος			
Plegadis falcinellus	Χαλκόκοτα	Κρισίμως Κινδυνεύον		NAI